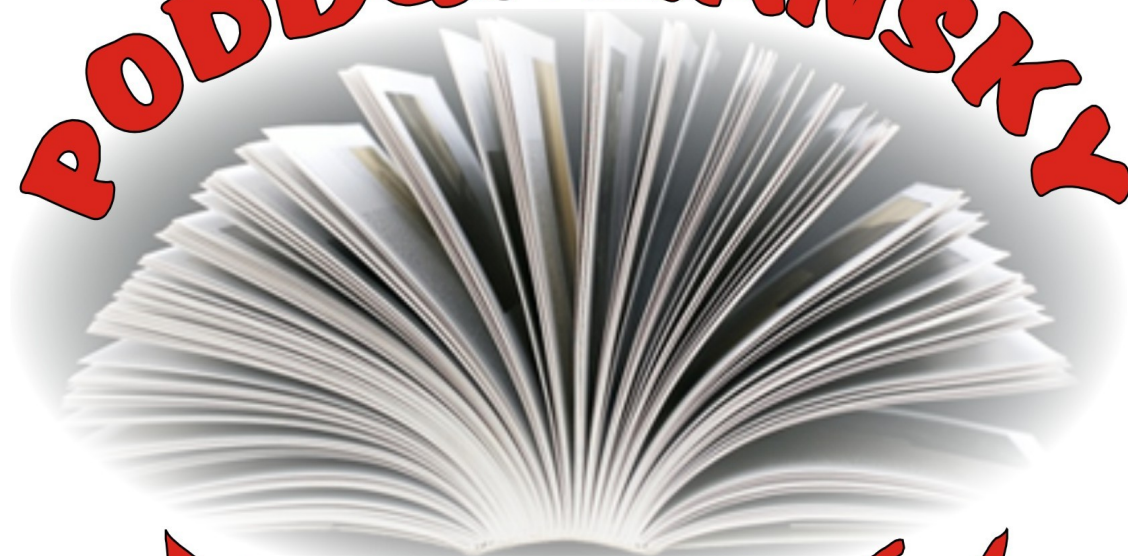

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 11 číslo 3

2020

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

Knižnica pre všetkých	1
Prečítané letov Podduklianskej knižnici	2
Letné piknikové čítanie	6
Jeseň s knihou	7
Oddelenie ako ho (ne)poznáte	9
Regionálne osobnosti – Jozef Kostík	12
Z pera našich čitateľov	14
Police plné kníh	15
Viete, že...?	17
Rozprávkové knižnice z rôznych kútov sveta	18
Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia	19
Knižné zaujímavosti	20
Logická hra	21

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

PREČÍTANÉ LETO

Učitelia so smiechom vravievajú, že v septembri sa im do škôl a škôlok vracajú prázdne hlávky. Je to tak. Avšak straty, ku ktorým počas leta dochádza, sú veľmi veľké, a veru nie na zasmiatie. Na Slovensku sa o tomto veľa nehovorí, no vo svete je prázdninový útlm veľmi podrobne preskúmaný. A ako sa ukazuje, každé prespaté leto má dlhodobý vplyv na ďalšie vzdelávanie dieťaťa. Všetko sa začína už v období škôlky.

Prázdninový útlm je veľká pliaga. Súvisí s tým, že cez leto deti stratia rytmus, ktorý školský rok má, a to bez ohľadu na to či sú v škole alebo v škôlke. Stratia zodpovednosti, nad ktorými bdiete aj vy. Je to tak aj preto, že rodičia – a mnohokrát ani učitelia – o ňom jednoducho nevedia. Alebo nad ním kývnu rukou, že to je vlastne samozrejmosť, veď deti si musia po školskom roku trochu oddýchnuť.

A deti teda oddychujú – ale pokiaľ nie sú v tábore alebo pokiaľ nemáte čas venovať sa im cez deň, nezvykne to končiť veľmi dobre. Zvykne to končiť pri priemerne sedemnástich hodinách telky za týždeň na rozdiel od šiestich hodín kníh za týždeň.

Ako proti nemu

Áno, oddýchnuť si musíme všetci, o tom potom, aj deti. Dôležité však je, že proti prázdninovému útlmu existuje veľmi jednoduchý – a stále oddychový – liek. Skutočne. Taký jednoduchý, až by sa vám možno nezdalo: presnejšie 4 až 6 prečítaných kníh za jedno leto.

Leto nie je iba útlm ale aj ...nuž, zmätok. Ráno sa vám zdá, že máte pred sebou celý deň. A potom je odrazu večer, všetci sú spotení a unavení, a deň ste si ani nevšimli.

Presne preto sme pre vás pripravili jeden prázdninový balíček, ktorý vám pomôže a trochu vás odbremení. Nazvali sme ho príhodne *Prečítané leto*, aby sme vás dopredu vyzbrojili proti všetkým letným bacilom.

Čo sme si pre vás na leto pripravili?

Balíček obsahuje deväť letných tém na celé prázdniny: na každý týždeň jednu.

Na každý týždeň máme pre vás podľa novej letnej témy zopár tipov na čítanie. Ak sa k nám pridáte, môžete a nemusíte si vyberať z našich tipov. Nakoniec, možno sa vám nepodarilo ich zohnať alebo možno nepatria k vašim obľúbeným. Máte voľnú ruku!

Na každý týždeň tiež pre vás máme zopár nápadov na hry alebo aktivity. Niektoré

nezaberú žiaden čas, iné si viete vsunúť do dobrodružstiev, ktoré by ste aj tak s deckami podnikli. Pridajte sa alebo si vymyslíte vlastné. Na niektoré budete potrebovať Lego, na iné štetce či lepidlo, no a na ďalšie zase múku, vajíčka a cukor. Vyberte si tie, ktoré vás budú doma práve baviť najviac. Dôležité je, aby ste si to s deckami užívali a pripomínali si ako sa máte radi.

A preto

Nečakajte už na nič. My čakáme na vás. Toto leto bude prečítané leto.

<https://www.precitaneleto.sk/blog/prec>

PREČÍTANÉ LETO
V PODDUKLIANSKEJ KNIŽNICI VO SVIDNÍKU

TEŠÍME SA NA VÁS

PREDETI OD 7 DO 10 ROKOV

11 do 12 júl 2020

01.07.2020 (streda)
08.07.2020 (streda)
15.07.2020 (streda)
22.07.2020 (streda)
29.07.2020 (streda)

9 od august 2020

05.08.2020 (streda)
12.08.2020 (streda)
19.08.2020 (streda)
26.08.2020 (streda)

o knihách, o mestách, o ponožkách a topánkach, o drakoch, o ostrovoch, o dverách a oknách, o kuchyni, o tíchu a nočovaní, o stromoch

PREČÍTANÉ LETO V PODDUKLIANSKEJ KNIŽNICI VO SVIDNÍKU

Tohto roku sme sa do projektu **PREČÍTANÉ LETO** zapojili po prvýkrát. Naše tradičné prázdninové podujatia *Zahrajme sa spolu* sme vymenili za toto celoslovenské podujatie. V rámci neho sme pre našich mladých čitateľov a návštevníkov knižnice pripravili zábavné podujatia, ktoré sa konali každú stredu od 9.00 hod. do 11.00 hod. a to hlavne pre deti od 7 do 10 rokov. Počas dvoch prázdninových mesiacov sme pre nich, podľa vopred zvolených tém, pripravili výbery tých najlepších kníh z nášho

knižničného fondu, aby deti mohli aj takýmto spôsobom zažiť leto s množstvom zaujímavých a obľúbených kníh a pobudnúť medzi svojimi obľúbenými knižnými hrdinami. Tieto dopoludnia sa niesli v duchu rozprávok, tvorivých dielní, rôznych súťaží, hier ale aj kuchárskych zručností. S deťmi sa čítali knihy na jednotlivé témy, ktoré boli určené na konkrétny týždeň. V rámci tohto podujatia deti napr. navštívili niektoré kultúrne pamiatky, oslávili deň čokolády, v tvorivých dielniach si vyrábali drakov, strom želaní, ale vyrobili si aj vlastný fotorámček, do ktorého si potom vložili spoločnú fotografiu.

LETNÉ PIKNIKOVÉ ČÍTANIE

O tom, že sa dá leňošiť aj v knižnici s dobrou knihou sa presvedčili deti počas letného piknikového čítania, ktoré sme pre nich usporiadali v priestoroch letnej čítárne. Deti si nielen obohatili prázdninové dni čítaním s knihou v ruke na piknikových dekách, ale vyskúšali si aj svoju zručnosť pri zhotovovaní darčkových minitaštičiek, z papiera si vyrobili vlastného čitateľa so svojou obľúbenou knihou, prečítali si knihu spisovateľky Zuzany Pospíšilovej Kúzelná trieda – ďalšie kúzlenie a z knihy Povedz mi kedy sa dozvedeli množstvo zaujímavosti z histórie. A čo by to bol za piknik keby si deti nezamaškrtili? Svoje brušká si naplnili rôznymi sladkými pochúťkami .

JESEŇ S KNIHOU

V dňoch **22.9.-24.9.2020** sme zorganizovali podujatie pod názvom Jeseň s knihou, ktorým sme pokračovali už v tradičnom podujatí, aj keď tohto roku sme boli nútení trochu pozmeniť náš program, oproti minulým rokom, keď sme podujatie organizovali na pešej zóne vo Svidníku. Tohto roku sme Jeseň s knihou uskutočnili pri jednotlivých základných školách, a to pri ZŠ Ul. 8. mája, ZŠ Ul. Karpatská a Spojenej škole Svidník. Žiaci 2. a 3. ročníkov týchto škôl si mohli zasúťažiť na stanovištiach Hádaj, hádaj, 3x hádaj - na tomto stanovišti sa žiaci mohli zapojiť do

hádankárskej súťaže. Priaznivci rozprávok na stanovišti pod názvom Pod', budem ti čítať sa mohli započúvať do hlasov knihovníčok, ktoré im čítali známe a obľúbené rozprávky slovenských, ale i svetových autorov. Čo vieš o okrese Svidník bol názov stanovišťa, kde sa žiaci formou súťaže dozvedeli čo sa dialo v minulosti a čo sa deje v súčasnosti v našom meste, ale i regióne. V bibliobuse bol pre všetkých pripravený minikvíz, v ktorom si preverili svoje vedomosti a dozvedeli sa množstvo nových a zaujímavých vecí, ale aj rôzne prešmyčky na cibrenie mysle, predstavivosti a zlepšenie pamäti. Bohužiaľ pre druhú vlnu pandémie sa nám nepodarilo uskutočniť toto podujatie na ostatných ZŠ v meste.

text a foto: Nadežda Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry, postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

FOTOGRAFIE

Vojenské historické pamiatky v okrese Svidník vo fotografiách

Opäť sa vraciame k téme regionálnej fotografie a jej významu. K Dukle a k Svidníckemu okresu sa viaže jedna z najťažších vojenských operácií v druhej svetovej vojne – Karpatsko-duklianska operácia (ďalej KDO), ktorá výrazne poznamenala život obyvateľov

Svidníckeho okresu i regiónu, a ktorá výraznou mierou prispela k oslobodeniu Česko-Slovenska. Aj preto sa usilovali obyvatelia okresu, aby na území mesta Svidník bolo postavené múzeum, ktoré by pripomínalo hrôzy vojny, aby sa zachovala vojenská technika z tamojšieho obdobia, aby mladá generácia terajšia i budúca poznala aj túto časť histórie Slovenska i bývalého Česko-Slovenska, a aby si ctily tých, ktorí položili svoje životy za slobodu v našej vlasti a sú pochovaní na duklianskom cintoríne pri Pamätníku 1. čs. armádneho zboru s vojnovým cintorínom a pri Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku. Výraznou mierou o výstavbu vtedajšieho Dukelského múzea vo Svidníku sa významnou mierou zaslúžil armádny generál Ludvík Svoboda, neskôr prezident Česko-Slovenska, veliteľ 1. čs. armádneho zboru, s ktorým spoločne bojoval v KDO a pri oslobodzovaní Česko - Slovenska. A tak v r. 1965, po projektovej dokumentácii, sa začalo s výstavbou múzea, ktoré dnes svojím exteriérom pripomína protitankovú mínu ako určitý symbol hrôz druhej svetovej vojny. Múzeum bolo slávnostne otvorené 5.10.1969 pri príležitosti 25. výročia osláv KDO. Na oslavách sa zúčastnili najvyšší vládni i vojenský predstavitelia Česko-Slovenska, armádny generál L. Svoboda, generáli, vojaci i priami účastníci KDO. V múzeu v tom období o. i. expozíciu druhej svetovej vojny i KDO dopĺňala dioráma bojov na Duklianskom priesmyku, spojená s hudobnou nahrávkou bojovej piesne Přes spáleniště, přes krvavé řeky... a nahratým

pásmom prózy a poézie s tematikou bojov na Dukle, aby aj takýmto spôsobom bola

najautentickejšie zachytená bojová atmosféra. O túto atraktívnu expozíciu bol zo strany turistov dlhé roky obrovský záujem, pre školy mala tiež veľký poznávací a výchovný význam. Predkladáme zopár fotografií z fondu knižnice z návštevy vládných činiteľov vo vtedajšom Dukelskom múzeu vo Svidníku. Aj pamätník na Duklianskom priesmyku a vojenský cintorín je určitým mementom druhej svetovej vojny a vzdaním úcty bojovníkom v KDO. Je dôležitým aj turistickým strediskom a pre širokú verejnosť je príležitosťou, aby poznávala vojnovú históriu tohto regiónu. Preto aj jeho výstavba je rovnako významnou udalosťou v našom regióne, dáva našincovi

nielen vizuálny pohľad na štruktúru pamätníka, ale aj na celkovú scenériu výstavby a neskôr slávnostnú atmosféru osláv odhalenia pamätníka. Základný kameň bol položený v r. 1947 za účasti najvyšších štátnych predstaviteľov štátu, o.i. bol prítomný aj Zdeněk Nejedlý, vtedajší minister práce a osvety, ktorého syn Vít Nejedlý je pochovaný na duklianskom cintoríne. Najprv však bolo potrebné urobiť terénne úpravy, ktoré sa začali v máji 1948. Na výstavbu bol použitý kameň čadič z Krupiny a bielošedý kameň z Jeseníkov na Morave. Kamenárske práce na náhrobných kameňoch na vojenskom cintoríne previedol vojenský pracovný oddiel. Na tieto práce bol použitý lomový kameň z kameňolomu zo Svidníka (lokalita Medzi osi), potom na cintoríne boli vyryté príslušné

nápisy a dáta padlého a vyrytý kríž. A potom prišiel pamätný rok 1949, keď pri príležitosti 5. výročia KDO sa verejnosti odhalil Pamätník 1. čs. armádneho zboru s vojnovým cintorínom, v starších knižničných dokumentoch sa uvádza pod názvami Pamätník Československej armády na Dukle alebo Pamätník 1. čs. armádneho zboru na Dukle. Pamätník projektoval K. Lodr, V. Šedivý a J. Krumprecht. Pomník pozostáva z pylónu vo výške 37 m. Je dielom akad. sochára Josefa Grussa z Prahy. Autormi sochárskych prác sú akad. sochár O. Kozák, J. Bartoš, J. Hana a František Gibala. Na

vrch pamätníka bol vtedy osadený československý štátny znak. V zadnej časti pamätníka bola osadená socha československého vojaka vo výške asi 240 cm, ktorý so zbraňou v ruke vzdával hold padlým vojakom. Sochu vtedy navrhol a stvárnil akad. sochár František Anýž z Prahy. Je potrebné uviesť, že súsošie na pamätníku sa viackrát menilo a až v roku 2015, pri príležitosti 75. výročia KDO, bola na pamätníku opätovne osadená bronzová socha, ktorá je vernou kópiou sochy z r. 1949, váži 700 kg. Na základe dobových fotografií ju vyrobil sochár Peter Mészároš. Získali sme xerokópie zaujímavých historických fotografických záberov týkajúcich sa pamätníka i vojenského cintorína pri

pamätníku, ktoré prezentujeme na stránkach tohto časopisu. Opäť sa dá skonštatovať prepojitelnosť fotografie so spomienkami, ktoré sú často aj predlohou pre spracovanie textu, a aj preto každá fotografia, osobitne regionálna, má o to väčší historický a dobový význam. Veríme, že každý, kto chce poznať dejiny nášho okresu i regiónu z rozličných aspektov, navštíví oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry Podduklianskej knižnice vo Svidníku, aby si zalistoval v rôznych regionálnych dokumentoch, a tak spoznal napr. aj vojnovú históriu nášho okresu a regiónu. Lebo ako povedal **Marcus Tullius Cicero** **História je učiteľkou života (Historia magistra vitae)**, a tento výrok je nielen nadčasový, ale aj výstižný a pravdivý aj pre súčasnosť.

Pokračovanie v ďalšom čísle

Emília Kudlová

Použitá literatúra

Mindoš, Ivan

Sprievodca po pamätných miestach dukelských bojov/Ivan Mindoš.- Košice :
Východoslovenské vydavateľstvo pre Dukelské múzeum vo Svidníku, 1969.- 22 s.

Mindoš, Ivan

Svidník a okolie/Ivan Mindoš.- 2. vyd.- Východoslovenské vydavateľstvo pre Duklianske
múzeum vo Svidníku, 1974.- 101 s.

Mindoš, Ivan – Pauliak, Ervín

Dukla a okolie : vlastivedno-turistický sprievodca/Ivan Mindoš, Ervín Pauliak.- Bratislava :
Šport, 1984.- 96 s.

Rodák, Jozef

Ako sa staval pamätník na Dukle/Jozef Rodák.- In: Podduklianske novinky.- Roč. 3, č. 7
(2002), s. 9; č. 8 (2002), s. 11; č. 9 (2002), s. 9

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Jozef Kostík

funkcionár verejnej správy, predseda Mestského národného výboru vo Svidníku, verejný činiteľ

Jozef Kostík patrí k ďalšej významnej regionálnej osobnosti, ktorú predstavujeme v tejto rubrike, tentokrát je to oblasť verejnej správy, v ktorej pôsobil ako funkcionár i verejný činiteľ. V rokoch 1961-1971 bol v troch po sebe idúcich funkčných obdobiach predsedom Mestského národného výboru vo Svidníku. Svojou prácou sa výrazne pričínal o rozvoj a zveľaďovanie mesta Svidník.

Narodil sa 24.10.1920 v Nižnej Pisanej a vo Svidníku prežil celý svoj plodný život. Keď mal 7 rokov, zomrela mu mama, a otcovi - maloroľníkovi ostalo postarať sa o 8 polosirôt. V rodnej obci Nižná Pisaná, tak ako v celom podduklianskom regióne, v tom období práce nebolo, bola nezamestnanosť, nedostatok potravín, a preto sa musel mladý Jozef sám prebijať životom. A tento život -bol bosý, polohladný, ale aj poznačený poctivou prácou pre kúsok chleba. A tento život ho sformoval a naučil ho hlboko rozumieť svojim koreňom, svojmu pôvodu, naučil ho pracovitosti i zmyslu života v spoločnosti. V r. 1957 bola pred Jozefa Kostíka postavená neľahká úloha - založiť Jednotu, spotrebné družstvo (ďalej Jednota-SD) vo Svidníku. Po jej založení stáva sa v r. 1957-1960 jej predsedom. V tom čase sa v okrese Svidník obnovovali vojnu zničené obce, postavili sa nové obchodné prevádzky s rozličným tovarom. Pomaly sa aktivizoval život nielen vo Svidníku, ale aj v celom podduklianskom regióne. Aj Jednota-SD zaznamenala v začiatkoch svojho vzniku napr. obeh tovaru za 30 miliónov korún, v r. 1960 to už bolo 220 miliónov korún. Za tým všetkým stála práca predstavenstva Jednoty-SD, na čele ktorej stál Jozef Kostík. Organizátorské schopnosti, pracovitosť, prirodzená autorita, to boli atribúty, aby v r. 1961 Jozefa Kostíka zvolili obyvatelia Svidníka za predsedu Mestského národného výboru vo Svidníku.

Ako vtedy spomínal Jozef Kostík, vo Svidníku v tom období nebol miestny vodovod, nebola kanalizácia, školy, bol nedostatok tovaru a nedostatok bytov. Opäť bolo potrebné, ako sa hovorí, vysúkať rukávy, a dať sa do práce. - Ale, ako hovoril pán Kostík, - je to už

tak, my sme generácia práce a ťažkého života. Nás život nerozmažával“. A tak spoločným pričinením obyvateľov, aj samotného Jozefa Kostíka, formoval sa Svidník, ktorý, z bývalej obce, staval sa krajším a útulným, prerodil sa na jedno z krásnych miest s pohostinnými ľuďmi, s nádhernou prírodou a jej malebnými zákutiami. Všetky postavené nové objekty sa vписovali do koloritu Svidníka. A nebolo ich málo. Okrem obytných blokov vznikla nová nemocnica s poliklinikou, dom kultúry, Vojenské múzeum, internáty pre študentov, materské školy, dom dôchodcov a rád iných ustanovizní. Bolo potrebné popasovať sa aj s tým, aby Svidník dostal v r. 1964 štatút mesta, a to bolo pričinením aj Jozefa Kostíka.

Na prácu vo verejnej správe na poste predsedu Mestského národného výboru, ktorého bol predsedom v troch po sebe idúcich funkčných obdobiach (1961-1971), spomínal Jozef Kostík s veľkou úctou. Tento mandát dôvery, ktorú mu dali Svidničania, za 11 rokov svojej práce na Mestskom národnom úrade naplnil do bodky. S takou istou svedomitosťou a vysokou zodpovednosťou od r. 1971 až do roku 1980, teda skoro 10 rokov, vykonával svoju ďalšiu funkciu vedúceho Odboru zdravotníctva Okresného národného výboru vo Svidníku. Aj na tomto poste snažil sa čo najviac urobiť pre zlepšenie ochrany zdravia pracujúcich v okrese Svidník. Možno povedať, že denne do svojho pracovného životopisu vписoval vždy nové riadky, obsahom ktorých je časť dejín mesta i okresu Svidník. Jozef Kostík spolu s manželkou vychovali troch synov, jeden z nich, Jozef, za zapísal do histórie okresu Svidník ako predseda vtedajšieho Okresného výboru Zväzu telesnej výchovy a športu vo Svidníku, a nemálo aktivít a času venoval tomu, aby sa mesto a okres Svidník prezentoval aj vynikajúcimi výsledkami v rôznych oblastiach športu.

Jozef Kostík zomrel 25.7.1995 vo veku nedožitých 75 rokov. V tomto roku si pripomíname 100. výročie od jeho narodenia, a preto je potrebné vzdať mu patričný hold a úctu za rozvoj a zveľadňovanie mesta Svidník práve v neľahkých časoch pre tento región. Aj jeho pričinením sa Svidník nebývalým tempom rozvíjal, budoval a skrášľoval, aby sa postupne stal moderným mestečkom s bohatou infraštruktúrou a so spokojným životom ľudí v ňom.

Emília Kudlová

Použitá literatúra

Barna, Fedor

Z prýstrastju do žyttja (S vášňou do života)/Fedir Barna.- Fotografie.- In: Nove žyttja.- Roč. 30, č. 44 (31.10.1980), s. 4

Nekrológ. In: Dukla.- Roč. V, č. 31 (1995), s. 1.-

Spotrebné družstevníctvo v kraji pod Duklou.- Praha : Svépomoc, [1978]. 171 s.

Z pera našich čitateľov

Napísali ste nám...

STRETNUTIE SO SPISOVATEĽMI

Tohtoročné stretnutie so spisovateľmi, organizátormi ktorého bol Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku, Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenska a Podduklianska knižnica vo Svidníku sa počas 66. Slávností kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska nieslo

v oklieštenom, nezvyklom období, zapríčinenom koronavírusom. Hneď v úvode tohto komorného stretnutia predseda Spolku ukrajinských spisovateľov na Slovensku Ivan Jackanin sa venoval poézii, respektíve jej miestu v živote človeka. Žijeme v neľahkých časoch, ktoré zasiahli aj oblasť kultúry, poéziu nevynímajúc. Závratnými krokmi dochádza k zmene životného štýlu ako aj k etickým zmenám. Človek začína dbať o ekológiu okolitej prírody ale akosi zabúda na ekológiu ducha. Práve poézia, ktorá sa líši od prózy ako tanec od prechádzky, nám pomáha pochopiť

okolitý svet ako aj naše miesto v ňom. Preto nie náhodou začíname túto besedu o umeleckom slovesnom prejave, písanom veršom - podotkol Ivan Jackanin a predstavil ukrajinskú poetku Irinu Mackovú.

Irina Macková (1961) pochádza z malebného mestečka Borodanka (Kyjevská oblasť). Po absolvovaní Filozofickej fakulty Kyjevskej národnej univerzity Tarasa Ševčenka pôsobila ako učiteľka dejepisu a občianskej výchovy. V súčasnosti žije v Košiciach. Je autorkou knižky pre deti Rozprávkový dar („Kazkovyj podarunok“, 2015). Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku, ktorého je I. Macková členkou, jej nedávno vydal zbierku poézii s názvom Príde jar („Pryjde vesna“, 2019, Prešov). Túto útlu knižočku, ale bohatú obsahom, predstavila prítomným sama autorka. Prelína sa v nej vlastenecká lyrika s intímnu, vyjadrujú najúprimnejšie pocity k rodičom, k rodnej domovine a materinskému jazyku. Irina Macková svoje verše sprevádza sama hrou na gitare. Taktiež spieva v košickom pravoslávnom zbore.

Prácu umeleckého prekladu priblížil v ďalšej časti besedy literárny vedec, kritik a prekladateľ, riaditeľ SNM – Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku Jaroslav Džoganik. Hovoril o fenoméne umeleckého prekladu, o tom, aký je to zložitý proces založený predovšetkým na skúsenosti a šikovnosti prekladateľa. Majster prekladu musí vyťažiť všetky šťavy z detailov, aby text bol vierohodný originálu. Akoby v nadväznosti na to v nasledujúci deň, v sobotu 12. septembra rádio Devín odvysielalo reláciu, venovanú 100. výročiu narodenia ukrajinskej spisovateľky na Slovensku a maliarky Evy Byssovej, ktorú pripravil Ivan Jackanin. Predstavil ju ako výnimočnú umelkyňu psychologickéj prózy európskeho formátu, čo potvrdila aj jej poviedka Čierni vtáci („Čorni ptachy“, v slovenskom preklade Jackanina). Niet divu, že redaktorka Ivana Jachymová právom nazvala Evu Byssovú prvou dámou ukrajinskej literatúry na Slovensku.

Nadežda Varcholová

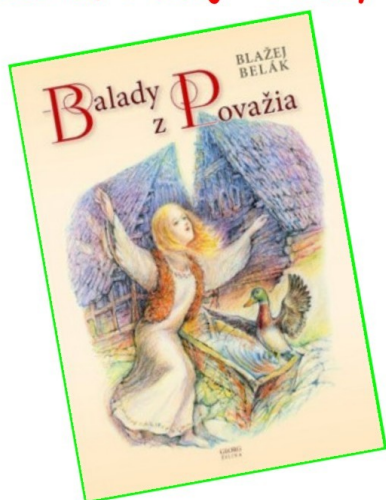

Police plné kníh

Knižné novinky

BELÁK, Blažej : Balady z Považia. - Žilina : Georg 2020. - 109 s.

V tejto knihe autora Blažeja Beláka sa nachádza 10 povestí napísaných veršovanou formou, ktorú dopĺňajú ilustrácie Andreja Mazúra.

LAUREN, Christina

Láska a iné slová. - Bratislava : Ikar, 2020. - 343 s.

Pediatricka Macy Sorensenová vedie pokojný život bez citových turbulencií. Väčšinu času trávi v náročnej práci, plánuje svadbu so starším, dobre zabezpečeným mužom a naďalej pchá hlavu do piesku, aby si chránila ubolené srdce. Keď narazí na Elliota Petropoulosa, lásku svojho života, bublina, ktorú si okolo seba vytvorila, praskne. Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden Elliot a okolo neho sa točil celý jej svet. Z vychudnutého kamaráta posadnutého knihami vyrástol muž, ktorý jej po strate matky znovu otvoril srdce. Trávil spolu víkendy aj lenivé letá na chalupe neďaleko San Francisca. Ponárali sa do knižných svetov, obľúbených slov a delili sa o trápenia aj radosti. To všetko až do osudného večera, keď jej vyznal lásku a vzápätí zlomil srdce. Po rokoch odmlky sa nečakane stretávajú. Hoci ich spomienky zahmlieva bolesť z udalostí, ktoré sa udiali v zlomový deň, Elliot napokon zistí skutočný dôvod Macinho desaťročného mlčania. Obnoviť jej vieru v nehybnú lásku však nebude jednoduché.

JAROŠOVÁ, Petra - ČECHMÁNKOVÁ, Nora
Krpce. - Bratislava : ÚĽUV, 2020. - 89 s.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby prichádza s novou publikáciou Krpce autoriek Petry Jarošovej a Nory Čechmánkovej. Publikácia vychádza v edícii Pramene, ktorá je doplnkovou literatúrou k praktickým príručkám z edície Škola tradičnej výroby a remesiel. Autorky vďaka prepojeniu teórie, výskumov, ale aj praxi práce s kožou prinášajú ucelený pohľad na históriu nosenia tohto druhu obuvi a poukazujú

na rozmanitosť tvarov i regionálnych typov krpcev nosených na území Slovenska. Publikácia s anglickým resumé môže slúžiť ako podklad pre štúdium tejto časti tradičného odievania alebo ako zdroj informácií pre ďalšie výskumy.

ČAČKO, Ľubor : Príroda Slovenska. Moja malá kniha. - Bratislava : AlleGro Plus 2020. - 61 s.

Kniha je určená deťom, ale určite skončí aj v rukách dospelákov. Zaujímavé čítanie o slovenských naj z ríše zvierat a rastlín. Zamotáte sa do pavučín, zistíte, kto k nám chodí zimovať, kto je jedovatý, kto divý, kto cez zimu schudne. A k tomu všetkému nádherné fotografie zvierat v akcii. Zoberte si knižku na cesty, do prírody a už nikdy nezabudnete, ako vyzerá našťavaný jazvec.

Nadežda Mičáková

Viete, že... Viete, že...

- ◆ **signatúra** /lat./ značka vyjadrujúca umiestnenie predmetu v zbierkach, knihy v knižnici, spisu v archíve a pod.; číselné označenie poradia knižnej zložky v dolnom rohu prvej stránky, uľahčujúce správne zaradenie zložky do knižného bloku
- ◆ **skriptor** /lat./ pisár, úradník knižnice
- ◆ **slovacikum** /lat./ každé dielo vytlačené alebo vydané na Slovensku v akomkoľvek jazyku; každé dielo v slovenčine bez ohľadu na miesto vydania a národnosť autora; každé dielo slovenského autora bez ohľadu na miesto vydania a jazyk, v ktorom je napísané; každé dielo týkajúce sa Slovenska a Slovákov bez ohľadu na autora, jazyk a miesto vydania
- ◆ **strootypér** /gréc./ kníhtlačiarsky pracovník odlievajúci stereotypy
- ◆ **superseller** /angl./ bestseller s absolútne najvyšším množstvom predaných exemplárov vydanej knihy
- ◆ **supralibros** /lat./ vlastnícka značka majiteľa knihy vytlačená na prednej doske väzby alebo na jej chrbte
- ◆ **šalabachter** /maď./ stará opotrebovaná, ušpinená, roztrhaná kniha
- ◆ **tabloid** /angl./ malý formát časopisov
- ◆ **tiráž** /franc./ vydavateľské údaje charakterizujúce publikáciu z výrobnotechnickej stránky, umiestnené na konci diela alebo na rube titulnej strany
- ◆ **titul** /lat./ nadpis článku, knihy; knižná publikácia, inscenácia, film a pod.

Rozprávkové knižnice z rôznych kútov sveta

Zdroj: https://sk.pinterest.com/pin/43487952621936030/?nic_v2=1a6mUDJqx

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonali tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

OSUD

Jeho grécke meno bola Ananké, rímske Fatum. *Bola zosobnením nezmeniteľnej nutnosti, ktorá riadila život ľudstva a beh sveta.* Bola vyobrazovaná, ako stojí na glóbose a drží urnu.

PANDORINA SKRINKA

Keď Titan Prometheus, priateľ a ochranca ľudstva, naučil ľudí používať oheň, vyrábať nástroje, obrábať pôdu, čítať, písať a rátať, nastal na svete šťastný život. Ľudia sa stali rozumní a takí mocní, že sa prestali báť bohov. To sa zneľúbilo najvyššiemu bohovi Diovi, a tak sa rozhodol zoslať na nich zlo, aby im aspoň strpčil život. Rozkázal bohu Hefaistovi, aby zhotovil z hliny a vody krásnu dievčinu, vdýchol do nej život a požiadal ostatných bohov, aby ju bohato obdarovali. Bohovia boli veľkorysí a okrem vzácných darov jej dali aj také, ktorých sa chceli zbaviť. Zeus dal dievčine meno Pandora (obdarovaná všetkými darmi), rozkázal bohu Hermovi, aby ju aj s týmito darmi, uzavretými do pevnej skrinky, odviezol na svet k Prometeovmu

bratovi Epimeteovi. Ten sa do Pandory zaľúbil a bez ohľadu na Prometeovo varovanie sa s ňou oženil. Pandorina osudná skrinka neostala dlho pod zámkom. Keď Pandora otvorila skrinku okamžite z nej vyleteli všetky biedy, zlá, choroby, utrpenia, útrapy a rozleteli sa po svete. Pandora veko rýchlo zavrela, ale v skrinke ostalo len to, čo zlá a utrpenia zatlačili na samé dno: nádej. *Tak ostala Pandorina skrinka v povedomí ľudstva symbolom zhubného daru a semeniska zla.*

PANICKÝ STRACH

Pan – boh lesov, lovcov a pastierov. Grécka báj hovorí, že nymfa (polobohyňa, víla) Dryope porodila syna, ktorý dostal meno Pan. Jeho otcom bol boh obchodu Hermes, no pretože dieťa malo capie nohy, rohy a dlhé fúzy, nemohol Pan žiť medzi bohmi na Olympe. Aj jeho matka dostala z neho strach (*ktorý sa po ňom dodnes nazýva „panický“*) a ušla od neho. Preto Pan vyrástol stranou od ľudí, v lesoch, kde sa venoval paseniu dobytky a ochrane stád iných pastierov. K ľuďom bol prívetivý, ale ak ho niekto vyrušil z poludňajšieho spánku, rozzúrnil sa, vyskočil a vyvolal u ľudí hrozný strach, takže od neho utekali. Hnevu Pana sa pripisovali aj rozličné prírodné zvuky, ako je tajomné praskanie a šum v lese, čo ľuďom spôsobovalo hrôzu a strach – teda panický strach. *S týmto termínom súvisí aj slovo „panika“, teda zmätok, chaos.* Aténčania dokonca verili, že panický strach sa zmocnil aj perzských vojsk v bitke pri Maratóne v roku 490 p.n.l., ktorú Atény prekvapivo vyhrali. Z vdáčnosti postavili Panovi svätyňu v jaskyni pod Akropolou.

Zdroj:<http://www.gamerlandia.net/2017/03/06/il-vaso-di-pandora-quando-la-tecnica-vuole-istituire-gli-dei-sulla-terra/>

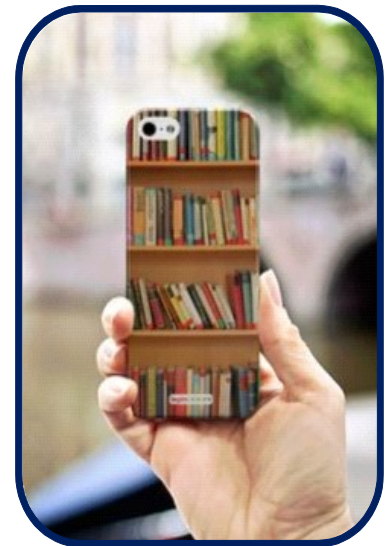
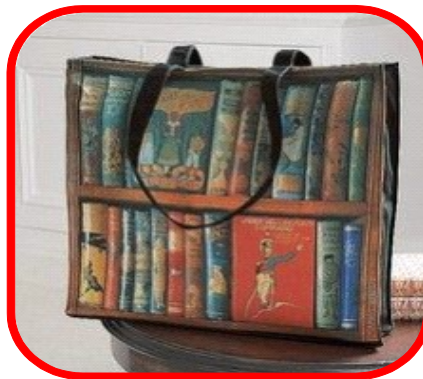
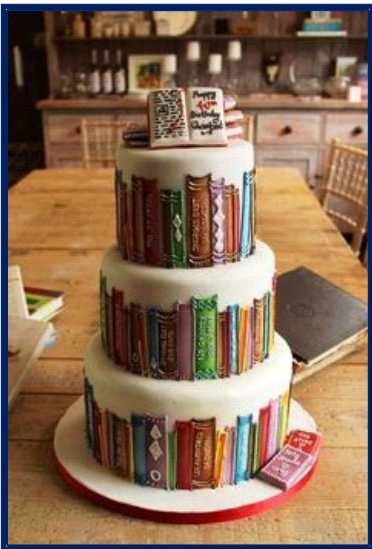
<https://www.wattpad.com/488545810-greek-mythology-sk-2-18-pan>

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1998. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia II. : výberová bibliografia.* Svidník : Podduklianska knižnica, 1998. 36 s. ISBN 80-85147-27-0

Knižné zaujímavosti

pre milovníkov kníh

Logická hra

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

	1	9	8		6			
7			1		2		9	4
6				3				
9	8							7
		1				4	2	
2	6				7	1	8	5
				2	1	8		6
	5			4	3			
	4		7		9	5		2

				9			7	
9			1	5	4	6		
4	3	2			6	1		
		3			2	8	5	
1			8		9			7
	6	9	3			2		
		7	4			5	3	1
		1	5	6	7			2
	5			3				

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882192. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Bc. Ľudmila Priputníková, Nadežda Mičáková**